

PER UNA RECERCA ETIMOLÒGICA DE MONTPLER (MENORCA)

Cosme AGUILÓ

El nom de *Montpler*, que pertany a un lloc menorquí situat dins el terme de Maó, tocant a la ratlla de la divisió municipal d'Alaior, no ha despertat mai l'interès dels etimòlegs. És absent del *Diccionari Català-Valencià-Balear* i de l'*Onomasticon Cataloniae*, i no l'he sabut localitzar en la resta de l'obra coromínia. Sent d'una opacitat prou densa en la seva pronúncia, [mum'ple], ha estat abandonat a la dissort de grafies múltiples i desorientadores: *Monplé* (1815)¹, *Momple*², *Montplé*³. Mancat de suport documental antic, la primera notícia que en tenim és de finals del segle XVI, quan se'ns diu que *Monpler* confronta amb Binifaell, Biniarriu (avui possiblement la Cova), Bellver i Algendar de Llorenç Gomila (avui Algendar d'en Gomila).

Quan només coneixia aquest topònim a través de les diverses grafies que en circulen, imaginava que la pronúncia era amb [e] final. Aleshores era possible fer-lo derivar del mateix ètim que, plantejat com a hipòtesi, ha donat el nom de la ciutat llenguadociana de *Montpeller* i d'un despoblat homònim prop de Bellpuig d'Urgell, que vénen, seguint Coromines,⁴ d'un MONTE PESSULARIU 'turó de forrellat', 'turó que tanca o impedeix una ruta', derivat de PESSULUS 'forrellat'. No veia dificultats per a partir d'un *Montpesler* que, després de passar per *Montperler* (llegiu *Muntpel·lé*), hauria donat *Montpler* (sempre que la pronúncia hagués estat, òbviament, [mum'ple], tal com suposava). Precísament *Montperler* es troba documentat a l'Urgell el 1359⁵. Evidentment, es tractaria d'un trasllat a partir del lloc de procedència d'algun repoblador, català o occità, ja que les cases d'aquest indret són en territori pla i, en conseqüència, no seríem davant cap nom descriptiu sinó antroponímic.

La pronúncia [mum'ple],⁶ però, fa descartar totalment les disquisicions anteriors i ens duu inevitablement al cognom *Montplaer*, pronunciat segurament primer com a

1. J. RAMIS Y RAMIS, *Alquerias de Menorca en 1815*. Ed. facsímil Nura (Menorca, 1989), pàg. 10.

2. J. MASCARÓ PASARIUS, *Mapa General de Menorca*, escala 1: 31.250, làmina 11, quadrícula 11c (1946-1951).

3. *Mapa Topográfico Nacional de España*, escala 1: 25.000, làmina 647-III (Madrid, 1988).

4. J. COROMINES, *Onomasticon Cataloniae*, s.v., vol. V (Barcelona, 1996), pàgs. 371-373.

5. J. COROMINES, íd. íd., pàg. 372a44.

6. Vull agrair a Ponç Pons les consultes que ha fet, a requeriment del qui subscriu, a gent d'Alaior, per tal d'assegurar quina és la pronúncia que fan servir els usuaris del topònim a l'àrea immediata d'ubicació.

[mumplə'ə], després, amb solució del hiat, com a [mum'plə] i, finalment, amb l'obertura de la vocal neutra tònica que s'esdevé a Maó i Alaior, com a [mum'plɛ]. Aquest cognom, que veig únicament documentat a l'obra de Coromines,⁷ equipararia el topònim al d'altres llocs menorquins basats en llinatges de repobladors, tals com *Ferragut*, que fa nom per un posseïdor anterior a 1358,⁸ o *Montpalau*, que possiblement pren la denominació d'un Ferrer de Montpalau documentat el 1344.⁹

Altres estructures toponímiques semblants són rastrejables en noms com *Carbonell*, *Colomar*, i més encara a l'illa de Menorca. És però a Mallorca on el sistema denominatiu féu fortuna i deixà nombroses mostres en la toponímia, sobre les quals qualque dia m'agradaria poder escriure alguna cosa. Ja en vaig avançar cinc cèntims en un estudi sobre el nom de *Mondragó*.¹⁰

7. J. COROMINES, íd. s.v. *Torrefeta*, vol. IV (Barcelona, 1995), pàg. 279b57.

8. R. ROSSELLÓ VAQUER, *Aportació a la història medieval de Menorca, segle XIV*, Consell Insular de Menorca (Ciutadella, 1985), pàg. 155.

9. R. ROSSELLÓ VAQUER, íd. pàg. 108.

10. C. AGUILÓ, *El nom de Mondragó, abans de perdre l'esperança*, "El Mirall" núm. 29 (Palma, juny 1989), p'gs. 8-11.